

Pekka Aittakumpu kesk ym.

Lakialoite laiksi lapsilisälain muuttamisesta

Eduskunnalle

ALOITTEEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ

Aloitteessa esitetään lisäystä lapsilisälakiin niin, että lapsilisä sidotaan lähes kaikkien muiden sosiaaliturvaetuuksien tavoin kansaneläkeindeksiin. Kansaneläkeindeksi seuraa elinkustannusindeksiä, jonka Tilastokeskus määrittää keskeisten hyödykkeiden hintatietojen perusteella.

PERUSTELUT

Lapsiperheköyhyys on vakava ongelma Suomessa. Taloudellisesti niukoissa oloissa elävät lapset ja nuoret ovat erityisessä vaarassa syrjäytyä ja jäädä opiskelu- ja työelämän ulkopuolelle.

Tutkimusten mukaan pitkäaikaiset toimeentulovaikkeudet lapsena aiheuttavat monenlaisia sosiaalisia ja terveydellisiä ongelmia vielä aikuisenakin. Suomessa on noin 120 000 pienituloisessa perheessä elävää lasta. Määrä uhkaa nousta merkittävästi erityisesti elinkustannusten nousun vuoksi.

Lapsiperhe on yhteiskunnalle monin tavoin tuottoisa investointi. Syntyvyyden nousu helpottaisi muun muassa eläkejärjestelmämme rahoitusta. Erilaisilla toimilla kannattaa luoda lapsi- ja perheystävällistä Suomea.

Eduskunnan tietopalvelun mukaan lapsilisän reaaliarvo on laskenut 34,2—42,4 prosenttia vuodesta 1994 vuoteen 2022. Seuraavassa taulukossa on kuvattu reaaliarvon muutos ensimmäisestä, toisesta, kolmannelta, neljännestä ja viidennestä lapsesta maksettavan lapsilisän kohdalla.

Taulukko 1: Eduskunnan tietopalvelu 6.4.2022

Taulukko 1 Lapsilisän määrä vuosina 1994 ja 2022 vuoden 2022 rahassa, €/kk

	1. lapsi	2. lapsi	3. lapsi	4. lapsi	5. lapsi
1994	144,18	182,13	230,18	260,53	308,60
2022	94,88	104,84	133,79	163,24	182,69
Reaaliarvon muutos	-34,2 %	-42,4 %	-41,9 %	-37,3 %	-40,8 %
Korotustarve	52,0 %	73,7 %	72,0 %	59,6 %	68,9 %

Lakialoite LA 32/2022 vp

Vuoteen 1993 asti kunnallisverotuksessa myönnettiin lapsivähennys jokaisesta lapsesta sekä yksinhuoltajavähennys. Valtionverotuksessa myönnettiin lapsenhoitovähennys, mikäli huollettavana oli ainakin yksi 3—7-vuotias lapsi.

Tuloverolakiin sisältyneet perhepoliittiset verovähennykset poistettiin vuoden 1994 alusta toteutetun lapsiperheiden taloudellisen tukijärjestelmän uudistamisen yhteydessä. Vastikkeeksi korotettiin verovapaita lapsilisä.

Lapsilisien reaaliarvo on kuitenkin romahtanut viime vuosikymmeninä. Lapsilisä on ollut sidottuna kansaneläkeindeksiin vain vuosina 2011 ja 2012. Muina vuosina se ei ole ollut sidottuna mihinkään indeksiin.

Lapsilisä on tällä hetkellä ainoa toistuvaluontoinen sosiaaliturvaetus, jota ei ole sidottu kansaneläkeindeksiin.

Eduskunnan tietopalvelun selvityksen mukaan (taulukko 1) lapsilisiä pitäisi vuoden 2022 tasossa korottaa 52—73,7 prosenttia, jos vuoden 1994 reaalitaso haluttaisiin palauttaa. Korotukset tarkoittaisivat esimerkiksi ensimmäisestä lapsesta maksettavaan lapsilisään 50 euron korotusta, toisesta lapsesta maksettavaan lapsilisään 70 euron korotusta ja viidennestä lapsesta maksettavaan lapsilisään 113 euron korotusta. Tietopalvelun mukaan viisilapsisen perheen saamien lapsilisien arvo on yhteensä noin 400 euroa pienempi vuoden 1994 tasoon verrattuna.

Itsenäisyyden juhluvuoden lastensäätiön (Itla) selvityksen (21.4.2022) mukaan vuonna 2022 kuluttajahintojen nousu vaikuttaa erityisesti pienituloisten ja lapsiperheiden talouteen. Itla toteaa, että sosiaaliturvan indeksikorotuksilla voidaan helpottaa lapsiperheiden tilannetta. Ruuan ja energian hintojen noustessa indeksikorotukset eivät kuitenkaan auta niitä lapsiperheitä, jotka eivät saa indeksiin sidottuja etuuksia.

Hallitus päätti kehysriihessään 2022 tehdä sosiaaliturvaetuuksiin ylimääräisen indeksikorotuksen kuluttajahintojen äkillisen ja nopean nousun takia. Tämä korotus ei koske lapsilisää, koska sitä ei ole sidottu indeksiin.

Lapsiperheköyhyyden ja eriarvoisuuden vähentämiseksi, lasten ja perheiden hyvinvoinnin vahvistamiseksi ja lapsiystävällisemmän Suomen rakentamiseksi on perusteltua sitoa lapsilisä pysyvästi indeksiin.

Edellä olevan perusteella ehdotamme,

että eduskunta hyväksyy seuraavan lakiehdotuksen:

Laki

lapsilisälain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
lisätään lapsilisälakiin (796/1992) siitä lailla 1661/2015 kumotun 21 §:n tilalle uusi 21 § seuraavasti:

21 §

Indeksisidonnaisuus

Lain 7 §:ssä mainittuja rahamääriä tarkistetaan siten kuin kansaneläkeindeksistä annetussa laissa (456/2001) säädetään.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

Lain 7 §:ssä säädettyt rahamäärät vastaavat vuodelle 2022 vahvistettua kansaneläkeindeksistä annetussa laissa tarkoitettua pistelukua. Ensimmäinen 21 §:ssä tarkoitettu kansaneläkeindeksistä annetun lain mukainen korotus tehdään lain voimaan tullessa.

Helsingissä 31.5.2022

Pekka Aittakumpu kesk
Päivi Räsänen kd
Antero Laukkanen kd
Ritva Elomaa ps
Kaisa Juuso ps
Suldaan Said Ahmed vas
Katja Hänninen vas
Hilkka Kemppi kesk
Hanna-Leena Mattila kesk
Arto Pirttilahti kesk
Hanna Huttunen kesk
Hanna Kosonen kesk
Markus Lohi kesk
Mikko Kinnunen kesk